

SWOT – АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ЖИТОМИРЩИНИ

У статті проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку туристичної індустрії на регіональному рівні. Застосовано SWOT-аналіз для визначення потенційних шляхів розвитку туризму в регіоні.

Ключові слова: туризм, регіон, можливості, загрози, рекреація.

Вступ. В умовах активного включення України у світові процеси глобалізації та регіоналізації особливої ваги набувають регіональні аспекти стратегії соціально-економічного зростання держави. У цьому контексті особливо актуальними є питання економічного та соціального розвитку регіонів на підставі позитивних структурних зрушень галузевої, просторової та функціональної систем, відновлення й зміцнення ефективного співробітництва регіонів, зменшення міжрегіональних диспропорцій, раціонального використання економічного потенціалу кожного регіону.

Однією з найважливіших соціально-економічних складових розвитку економіки України в сучасних умовах є туристична діяльність, яка сприяє розвитку міжнародного співробітництва та інтеграції країни. Оптимальне використання потенційних можливостей туристично-рекреаційних ресурсів, підприємств туристичного бізнесу й історико-культурного потенціалу дозволяє не лише поліпшити економічний стан, але і впливає на соціальний рівень життєзабезпечення та розвиток інфраструктури в конкретному регіоні. В умовах трансформаційних змін в економіці України туристичний бізнес є перспективним з погляду динамічності розвитку та потенційної прибутковості. А його безпосередній розвиток у кожному регіоні країни веде до підвищення конкурентоспроможності держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема розвитку туризму на регіональному рівні присвячені наукові праці таких вітчизняних і зарубіжних учених, як: В. Азар, М. Борушок, Л. Гринів, П. Гудзь, Б. Данилишин, М. Долішній, І. Зорін, В. Квартальнов, В. Кифяк, В. Козирев, В. Куценко, В. Кравців, О. Любіцева, М. Мальська, В. Мацола, А. Мельник, О. Мілашевська, О. Мордвінов, М. Рутинський, В. Федорченко, С. Харічков, В. Цибух, А. Чечель, О. Шаптала та інші.

Виклад основного матеріалу. Житомирщина відноситься до потенційно привабливих для туристичних груп дестинацій. Житомирська область утворена 22 вересня 1937 року. Вона ділиться на 23 райони. У своєму складі має 11 міст, у тому числі 5 міст обласного підпорядкування, 43 селища міського типу, 1619 сільських населених пунктів.

За наявності рекреаційних ресурсів Житомирщина посідає одне з провідних місць у державі.

Курортно-рекреаційні ресурси області визначаються як ефективний інструмент, що дозволяє впливати на поліпшення економічної, соціальної й екологічної ситуації.

Для задоволення рекреаційних потреб населення навколо міст і селищ виділено 42 тис. га зелених зон. Наприклад, зелена зона Житомира становить 16 тис. га, 6 тис. га з яких – лісопаркова.

Крім цього, розпорядженням облвиконкому від 10.12.87 № 285 у 11 районах області створено 47 зон масового короткочасного відпочинку загальною площею 459 га та у 17 районах – 69 рекреаційних пунктів (їх площа – 71,5 га).

Останніми роками у зв'язку з відсутністю у лісогосподарських підприємств коштів і недостатністю матеріально-технічних засобів, зменшилися обсяги робіт з догляду за лісовими насадженнями, що призвело до погіршення їх стану.

На території області нараховується 23 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, в тому числі: 5 – загальнодержавного і 18 місцевого значення. Загальна площа – 364,0 га. Три дендропарки займають площу 14,9 га.

На державному обліку в області перебуває 3213 пам'яток, у тому числі археології – 808, історії – 2321, монументального мистецтва – 84.

До Державного реєстру нерухомих пам'яток України національного значення занесено 17 пам'яток, у тому числі пам'яток археології – 12; історії – 4 та монументального мистецтва – 1.

В регіоні також знаходиться 316 пам'яток архітектури, серед них місцевого значення – 255, національного – 61.

До об'єктів національної спадщини віднесено музей-садибу Е. Ганської в с. Верховня Ружинського району; будинок Лесі Українки у м. Новограді-Волинському; братську могилу учасників повстання Коліївщини 1767 р. в с. Кодня Житомирського району.

На території Житомирської області знаходиться 23 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва (5 загальнодержавного та 18 місцевого значення) загальною площею 364,0 га; більшість із них створено у минулих століттях навколо панських маєтків зусиллями української, польської, російської аристократії. Закладалися вони на лоні мальовничих ландшафтів і природних лісових масивів й займали значні площі. Великі маєтки чи чудові парки, які відвідували видатні люди того часу, ставали осередками культурного життя суспільства. На жаль, сучасні межі парків не завжди співпадають із колишніми межами садиб.

Не зважаючи на потужний потенціал, Житомирщина не належить до лідерів серед областей України по показникам розвитку туризму. На підставі всебічного вивчення наявних проблем і рушійних сил регіону нами складено SWOT-аналіз розвитку туристичного комплексу Житомирської області конкурентоспроможного на світовому ринку. SWOT – аналіз зображено на рис. 1.

З рис. 1 ми бачимо, що серед найгостріших проблем повноцінної інтеграції Житомирського регіону у світовий туристичний простір домінує єдина: відсутність загальноприйнятних у світі стандартів туристичного сервісу.

Саме цією обставиною, очевидно, слід пояснювати статистичну закономірність різкого спаду кількості іноземних туристів в Україну та, зокрема, Житомирщини до середини 1990-х рр. і дуже незначне нарощення їх кількості буквально за останні роки, але в складі переважно організованих груп, а не наймасовішого в розвинених країнах сегмента туристів-індивідуалів, які здійснюють самостійні подорожі і, за підрахунками, залишають у країні у 2-3 рази більше коштів, ніж туристи в складі тургруп.

Існує велика кількість значних перешкод, які заважають зростанню туризму в Житомирській області і відлякують потенційних клієнтів, які хотіли б приїхати у цей регіон. Окремі з цих перешкод характерні для України в цілому, інші стосуються тільки даного регіону.

Зокрема, виявлено такі перешкоди:

1. відсутність чіткої політики в галузі туризму на національному та місцевому рівнях;
2. несформований або негативний імідж України у цілому та туристичної дестинації Житомирського регіону, зокрема, як предмета туристичного інтересу;
3. відсутність ефективної системи сприяння туризму та відповідних рекламних матеріалів;
4. ускладнений візовий режим;

5. погані умови пересування (повітряним транспортом, залізницею, автотранспортом) та затримки на кордонах;
6. поганий імідж України та Житомирської області як місця вкладення інвестицій (високий рівень податків, високі відсоткові ставки, питання володіння землею, відсутність внутрішнього фінансування для туристичних проектів);
7. низька якість об'єктів проживання;
8. низький рівень сервісного обслуговування;
9. відсутність організованого приватного та комерційного сектора;
10. відсутність регіональної співпраці.

<p style="text-align: center;">Сильні сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прикордонне розташування 2. Розташування на території Критського транспортного коридору та міжнародних магістралей, які поєднують Західну Європу із Східною 3. Залізничне сполучення з Києвом, Львовом, Ужгородом, Харковом, Одесою, Сімферополем, Мінськом, Москвою та Санкт-Петербургом 4. Наявність сировинних ресурсів (граніти, апатито-ільменітові руди, торф, ліс, продукція сільського господарства тощо) 5. Велика лісистість та значні обсяги лісових ресурсів 6. Наявність природно-заповідного фонду, зокрема заповідників, заказників 7. Порівняно низька забрудненість території токсичними відходами 8. Наявність міжнародних транспортних коридорів 	<p style="text-align: center;">Слабкі сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нерозвиненість інфраструктури на основних автомагістралях області (готельно-ресторанний та авторемонтний сервіс) 2. Низька якість сервісного обслуговування 3. Значна частина автошляхів потребує реконструкції і ремонту та не відповідає євростандартам 4. Не повністю використані можливості міжнародної співпраці області, її районів і міст 5. Низька диверсифікація підприємств туристичної галузі 6. Низька інноваційна активність 7. Недостатня кількість кваліфікованих робітників 8. Несприятливі наслідки аварії на ЧАЕС
<p style="text-align: center;">Сприятливі можливості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток транспортної та прикордонної інфраструктури 2. Розвиток міжнародної співпраці в економічній та культурній сферах 3. Створення інституційних умов для розвитку територій і територіальних громад 4. Приєднання області до Єврорегіону «Дніпро» 5. Розвиток фінансової інфраструктури та інфраструктури підтримки туризму 6. Розширення мережі природно-заповідного фонду 7. Реалізація інвестиційних проектів на умовах співфінансування із державного бюджету 8. Розбудова транспортних коридорів при підготовці України до Європейського чемпіонату з футболу «Євро-2012» 9. Реалізація Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» та державної стратегії регіонального розвитку 10. Розвиток міжнародних контактів академічних та науково-дослідних установ 	<p style="text-align: center;">Можливі загрози</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Послаблення уваги центральних органів виконавчої влади до реалізації державної стратегії регіонального розвитку 2. Неefективні процеси реформування економіки 3. Посилення централізації органів державної влади 4. Нестабільна економічна і політична ситуація в Україні 5. Погіршення умов фінансування і кредитування 6. Подальше погіршення інфраструктури 7. Зменшення інвестицій в екологію та охорону навколишнього природного середовища 8. Відтік активних кадрів у зв'язку з попитом нових «центрів тяжіння» кваліфікованої робочої сили

Рис. 1. SWOT-аналіз туристичного комплексу Житомирської області

Поряд з цим нерозв'язаною залишається група проблем інвестиційного, інноваційного й інформаційно-промоційного характеру, що стримують перехід

туристичного комплексу регіону до гнучкої ринкової моделі функціонування й самоорганізації на засадах синергетичної взаємодії між усіма елементами його сервісної інфраструктури

Висновки. Отож, аналізуючи переваги та недоліки туристичного комплексу Житомирщини ми дійшли висновку, що перспективний розвиток туризму в регіоні повинен ґрунтуватися на трьох складових: інвестиціях, інноваціях та інформаційних комунікаціях. Без широкого залучення зовнішніх інвестиційних потоків, реалізації державних інвестиційних проєктів та активізації внутрішнього інвестиційного капіталу нереально розбудувати ефективний регіональний міжгалузевий туристичний комплекс. Без запозичення туристичних інновацій та переходу на прогресивні європейські стандарти гостьового й рекреаційного сервісу неможливий розвиток конкурентоспроможного на міжнародному ринку туристичного сектора регіону. Без цілеспрямованих маркетингово-промоційних заходів з інформаційного “прориву” регіону буде проблематичною його інтеграція у глобальний ринок туристичних послуг.

Список використаних джерел:

1. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України: Навч. посіб. / О.О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – Київ: Альтерпрес, 2007. – 369 с.
2. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Туристичний комплекс карпатського регіону України: Навч. посіб. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2008. – 440 с.

ШИМАНСКАЯ В.В. SWOT-АНАЛИЗ ТУРИСТИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА ЖИТОМИРЩИНЫ

В статье проанализировано современное состояние и перспективы развития туристической индустрии на региональном уровне. Применено SWOT-анализ для определения потенциальных путей развития туризма в регионе.

Ключевые слова: туризм, регион, возможности, угрозы, рекреация.

SHUMANSKA V.V. SWOT-ANALYSIS OF TOURISTIC COMPLEX OF ZHYTOMYR REGION

There was an analysis of modern state and aspects of development of the tourist industry on the regional level. The potential ways of the tourist development in the region were defined with the help of SWOT-analysis.

Key words: tourism, region, possibilities, threats, recreation.